

всякого по на самѣ: колко си дълженъ? кому? колко лихвѣ плащашъ? отъ що си задлъжнѣлъ, и заложилъ ли си нѣщо срѣщу дълга си?

Така като узналъ всичкый-тъ имъ дългъ, той гы запытвалъ още: съ що ще го исплатишь? ты колко можешъ, а колко жена-та и дѣтца-та ти можтъ изработи? Колко имашъ земиж и добытъкъ? и колко можешъ отдѣли за проданъ отъ жито, отъ добытъкъ? Съ какво ся хранишь у дома си? Колко ти отива за ѣденіе на еднѣ седмицѣ, на день? Колко ти отива за дрѣхы, обуца и за друго въ кѣщи? Що ти не достига, и отъ какво можешъ припести безъ щетѣ?

Всичко това Боянъ записалъ. Сега вече кѣщна-та неразборія излѣзла насрѣдъ; защо-то, наистинѣ, затова никой не зналъ колко е дълженъ, защо-то си не записвалъ. Мнозина неплатили отъ три четиры години лихвѣ. Най-напрѣдъ Боянъ ся постаралъ за нихъ. Мнозина дѣто заемали пары отъ селскы-ты кметове за потрѣбѣ-тѣ си, плащали по двадесять, по двадесять и пять и до тридесять на сто-тѣхъ годишнѣ лихвѣ. Заради това Боянъ ся порѣчилъ въ града та двигнѣлъ пары съ лихвѣ по пять шесть на сто-тѣхъ, само по-скоро да ся исплати на селскы-тѣ глобители и кръвопійци, за да не мамятъ и съблачятъ вече и за напрѣдъ хора-та. Гдѣ-то нѣкой ималъ по-много дългъ, а малко имотъ, тука было мжно да ся помогне. Ала Боянъ и нихъ насърчвалъ, като имъ казалъ: човѣкъ съ пестеніе и работѣ може да ся отърве отъ всичкый си дългъ, само слушайте мя, какъ вото вы настанявамъ, та то всичко ще бжде добрѣ.

Боянъ дори сега проумѣлъ добрѣ, колко злѣ были кметували селекы-ти гловатаре. Сега и хора-та разбрали, че слѣдъ исплащаніе-то на дългове-ты си, що остане, само него трѣбва да считать за свой имотъ; заради това кожа-та имъ ся ежяла. Сега всякой пожелалъ да работи и да пести; ала какъ да ся залови еднажъ.

Боянъ ималъ неисканъ трудъ въ това; нѣ тоя трудъ му приносилъ и голѣмѣ радость, защо-то былъ истинскый човѣкълюбецъ. Той всякому направилъ по едно кѣщно девтерче, въ кое-то всякой да може да си види, колко былъ дълженъ, и какъ ся находдало кѣщно-то му положеніе.

Той пакъ отишълъ въ града, та раздалъ дѣтца и отрасли момчета по занаятъ и другы службы и въ това твърдѣ